

Międzyresortowe POROZUMIENIE SŁUŻB w sprawie zwalczania przestępczości skierowanej przeciwko zabytkom

Międzyresortowe porozumienie podpisane 3 listopada 2004 r. w Szczytnie na szczeblu ministerialnym jest obecnie realizowane na terenie całego kraju w jednostkach terenowych.

W poszczególnych województwach doszło do spotkania przedstawicieli Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Policji, Straży Granicznej i Służby Celnej w celu zawarcia porozumienia o współpracy uwzględniającej interesy wszystkich stron w zwalczaniu przestępczości skierowanej przeciwko zabytkom.

Zasadniczy kształt porozumienia jest oparty na wzorze centralnym, jednak został dostosowany do lokalnych możliwości i konkretnych sytuacji występujących w każdym województwie, związanych z zagrożeniem zabytków przez kradzież, dewastację i nielegalny wywóz.

Forma porozumienia pomiędzy partnerami ma charakter czysto wykonawczy, opiera się na wykorzystaniu poszczególnych jednostek terenowych i określa główne cele działania, takie jak: wymiana informacji, kontrola, ujawnianie i zabezpieczanie zabytków oraz szkolenia.

Zadania stojące przed służbami są wypadkową ogólnej sytuacji zabytków polskich po akcesji naszego kraju do Unii Europejskiej oraz cech charakterystycznych dla naszego regionu, związanego ze specyfiką sztuki i historią Dolnego Śląska. Z tego też powodu szeroko rozumiana wymiana informacji i współpraca na szczeblu lokalnym powinna przynieść wymierne korzyści dla każdej ze stron – uczestników porozumienia i przyczynić się do lepszej ochrony naszego dziedzictwa kulturowego.

Celem wymiany informacji jest oczywiście budowanie bazy danych dotyczących osób zatrzymanych na nielegalnym wywozie zabytków, jej sprawne przekazywanie i efektywne wykorzystanie. Partnerzy porozumienia uznali również za zasadne określenie kategorii zabytków szczególnie zagrożonych nielegalnym wywozem, są to: dzieła sztuki i rzemiosła artystycznego związanego z kultem religijnym, detal architektoniczny i zabytki po-

chodzące z nielegalnych wykopalisk archeologicznych.

Dodatkowo strony będą wykorzystywać informacje wynikające z decyzji administracyjnych, dotyczących odmowy wydania pozwolenia na wywóz zabytku za granicę oraz wszelkie inne źródła informacji, również internetowe, które mogą mieć znaczenie przy zwalczaniu nielegalnego wywozu zabytków, kradzieży i paserstwa.

W celu szybkiej wymiany informacji o kradzieży lub planowanym nielegalnym wywozie strony wyznaczyły osoby odpowiedzialne – koordynatorów oraz służby dyżurne w poszczególnych jednostkach ze stałymi możliwościami odbioru i przekazywania informacji oraz ustaliły jej obieg. Taka właśnie forma powinna przyczynić się do błyskawicznego przepływu informacji niezależnie od czasu pracy funkcjonariuszy. Dalsze działania powinny być ukierunkowane na sposób gromadzenia danych oraz obsługę systemów informatycznych i praktyczne wykorzystanie zebranych informacji, również w późniejszym okresie. Należy przewidywać docelowo połączenie wszystkich istniejących obecnie baz w poszczególnych służbach w jedną centralną obsługującą wszystkie służby mundurowe.

Ważną kwestią wymagającą uregulowania jest miejsce przechowywania zabytków po ich zatrzymaniu. Mieliśmy już wielokrotnie do czynienia z sytuacjami, gdy zabytek był przemywany w sposób narażający go na zniszczenie, np. obrazy zdjęte z ramy i zwinięte w rulon (ważny jest kierunek związania obrazu). Wszystkie czynności służb munduro-

wych oraz Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków zmierzają do właściwego zabezpieczenia zabytków i zapewnienia im najbardziej odpowiednich warunków przechowywania do czasu zakończenia postępowania. Uznano, że takim właśnie miejscem jest muzeum państwowe lub inna jednostka muzealna wskazana przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, gdzie zostanie przekazany każdy przedmiot zatrzymany przez Straż Graniczną i Służbę Celną.

Odnosnie podnoszenia kwalifikacji zawodowych uznano, iż należy kontynuować program szkoleń i szeroko rozumianej wymiany doświadczeń. Szkolenia z dziedziny ochrony zabytków prowadzone przez Izbę Celną we Wrocławiu są już sprawdzonym i realizowanym od trzech lat programem, opierającym się na współpracy wrocławskich środowisk naukowych, muzealnych i bibliotecznych. Stanowią zamierzony cykl spotkań, mających na celu bliższe poznanie głównej grupy przedmiotów zabytkowych nielegalnie wywożonych, ich oceny, rozpoznania oraz zasad postępowania od chwili ich zatrzymania.

Wszystkie inne sytuacje występujące podczas wykonywania czynności kontrolnych oraz operacyjno rozpoznawczych zostały omówione w oddzielnych instrukcjach wykonawczych dla poszczególnych służb.

Każda jednak z instrukcji opracowana na szczeblu terenowym powinna zostać zaakceptowana przez jednostkę centralną, w przypadku Izby Celnej będzie to Ministerstwo Finansów. ■